

SOKFÉLE.

LIII szám. Béts. November 2-dikán. 1832

Kard, 's írótoll.

A kard. Nem foghatom meg merészségedet, mellyel bátorkodol mellém állani te legbutább állat kised tagja, te egy illy kitsiny könyű szerszám, mellyet még a' gyermek is kormányozhat, 's én, kinek tsak megpillantására is ijedve szökött vissza több férjfi; én, ki birodalmakat hódítottam, ki a' népek békét őrzöm, 's ott, hol a' feloldhatatlan kételmekkel körülszótt perlekedéseket eligazítani semmi sem vala képes, rögtön véget vettem mindennek; én, ki a' hősnek kivivom a' halhatatlanságot, 's az ember legszebb, legnemesb tulajdonit a' vitézséget, az elszántságot, 's a' halál megvetését a' legszebb világba helyeztetem, én 's te hogy állittathatunk egymás mellé a' nélkül, hogy te el nem enyésznel?

Az írótoll. Jól érzem ugyan, hogy nékem nem juta olly nagy behatású alak mint néked, hogy a' dicsőségre vágyónak nem tűnök olly tsillámmal szemébe mint te, igaz, sokszor attól kell tartanom, hogy melletted el ne enyészszek, vagy épen megvettessem: de azonban azt is szint olly jól tudom, hogy én is olly dolgokat vihetek végbe, mellyek a' hasonlítást a' tieiddel mindenkor kiállják. Azt, hogy általam folyik számtalanszor megnyugtató, vigasztalás 's a' közlés érzése, nem is említem. Ha nem lehet tagadni, mint a' századok története elegendőkép bizonyítja, hogy minden nagy, tökéletes, 's hámulásra méltónak először az emberi elmében kellett tsendesen fogantatnia, 's fejlődnie, minekelőtte tsillogó alakban megjelenhetett az álmélkodástól elragadtatott világ szemei előtt, 's

Toldalék a' M. Kurírhoz.

ha igaz, hogy csak a' gondolat gyújtja meg a' gondolatot, akkor engemet is, ki által ez olly nagy kiterjedésben lehető, úgy kell tekinteni, mint nagy jelenések annyát a' világ történeteiben. Hányszor nem védtem véled vetélkedve bámulandó hathatósággal az igaz, 's a' rény ügyét, hányszor nem nyújtottam annak a' szerentésellenek, kinek lelkét bánat, 's néma kesergés lenyomni készült azért, mivel elismértetett, csak azt a' vigasztaló enyhülést, hogy nem úgy leend majd az jövőendőben, 's hol nem vettem el a' szépnek, a' jónak magvait, 's nem de valódi boldogságának nagy részét köszönheti az emberi nem az én tsendes kihatásom körének? Melly léptsön láthatnók most ezt, ha én henyélttem volna! Maga a' hős is, ki néked köszöni először nevének nagyságát 's hírét, tulajdonkép én tőlem reménylheti a' halhatatlanságot! Egy vonás tőlem, 's vér patakzik a' vesztő-helyen, százan, 's ezen hullnak - el a' ditsőség oltárán. — Mennyi — lelkeket, 's szíveket egyítő érzelem, 's gondolat lész általam világot átfogó kötelekké, mellyet egészen felbontani senki sem képes. Hadd maradjunk tehát békesen egymás mellett, vajmi sokszor szereztünk már ketten hírt nevet egynek! 's egy nagy férjfiu kezében egyikünk másikának érdemét nem homályosítá soha, hanem költsönösen emelé, 's ragyogtatá! Hol, én tsendesen észre nem véve iparkodom az emberi boldogság alapításán, 's hol te irtózatosan tsillogó fényeddel zabolázod a' szilaj döllyfős önkényt, hogy el ne taposhassa vetéseimet, hol ketten csak emberszerető, 's valódi nagyságra törekvő lelkek által igazgattatunk, ott, egyedül ott lakhatnak boldog népek.

B o w r i n g.

Bowring nevű angol, európai utazásiban sok nemzetek nyelvvel, szokásával megismerkedvén, 's módja lévén a' köznép szájából is hallani a' költői ízlést: nem felejtette el úgy, mint a' Noé hollója, mintegy tengeren úszó hazájába zöld olajággal, 's friss poétai koszorúkkal térni vissza a' száraztérre. Hogy utazásinak gyümölcset, különösen a' nemzetek karakterének esmerését honfiaival közölhesse, azon poétai darabok közzé, melyeknek fordításival anyai nyelvét gazdagította, leginkább népdalokat válogatott ki; így vélekedvén, hogy valamely nemzet karakterét, legtisztábban szemlélhetni a' köznép érzései ki ömlésének tükörében. Nem rosszul vette fel a' dolgot; mert a' köznép, mind tudományos esméretek, mind más nyelvek tudása, 's idegen ízlésű könyvek olvasása, mind különböző nemzetbeliekkel való társalkodás által legkevésbé lévén elkortsosúlva, alkalmasint legeredetibb képét mutathatja a' nemzetiségnek. Ezen az úton esmerteté ő meg a' közelebb lefolyt tíz esztendőök alatt hazáját az orosz, holland, spanyol, lengyel, serbus, német, tseh, magyar (Poetry of the magyars. London 1830) nemzeti népdalokkal, vagy, ha nem mondanék nagyon sokat, karakterrel. — Mivel magyar honnosink vagy nem igen vágnak külföldre utazni, vagy más fojtja el benne a' jó igyekezetet; hogy mégis ezen szép esméretnek, a' nemzetek karaktere esmerésének egészen hijjával ne lennénk: óhajthatjuk legalább Bowring munkájának magyarítását. A' mivel addig volna jó sietni, míg a' mai módi-nevekedő verselés dühe miatt a' dalok betse hazánkban el nem vesz.

—gh.

S a s és B é k a.

A' Béka tojását megették a' madarak, 's emésztetlenül a' sziklák tetejére tették le. Kikelt a' Béka a' magason, 's büszkén szóllt a' mellette repkedő Sashoz, mint vele ugyan azon egy szikla 's levegő lakosához, és így — collegájához. Hitvány brekegő! — válaszolá a' szárnyas király, — az igaz, hogy egy levegőt szívunk, 's egy kősziklát undokitunk; de ez még nem elég arra, hogy egyformák legyünk. Téged a' történet, 's az is a' világon legundokabb úton hozott ide: én magam repültem fel. Aztán, én feljebb emelkedem a' sziklánál, oda, a' hova se te, se a' szikla többé nem látszatos; 's ugyan annyival tudok alább szállani a' legmeredekebb völgyek ölébe. De te vigyázz, hogy történetből nyert álláspontodat meg ne változtasd; mert ezer darabokra szakadsz, míg dögölve leeshetel a' sziklák méjjségébe, honnan felszármaztál!

A' Béka mosojgott a' Sas intésén, a' ki felejteni látszott, hogy a' hitvány test bár mely magasról esik alá, még sem érzi meg az ütődést.

A' Felvilágosodott.

Sok tudósokat úgy világosit fel a' tudomány, mint a' tűz azt, a' ki setétben mellé ül. Őtet minden meglátja meszsziről, meglátja minden mozdulásait, álmos bókolásait, 's a' t.; de ő három lépésnyinél tovább épen a' világosság miatt nem lát, mely mellett ül. — Láttatni, 's nem látni! —

K é j és D i t s ő s s é g.

A' paripa gyorsan vágatott el tsillogós Huszárjával a' békós lovak mellett. Ah mi kéj úgy nyargalhat-

ni! sóhajtja egyik békós. *Distingve* bajtárs! — szólla hideg vérrel a' másik, — ez nem *kéj*, hanem *ditsőség*! Nem látod-e' a' *sarkantyút*? —

A p h o r i s m á k.

A' *Gyomor* tselekedeteinknek legerősb titkos rúgótolla! Már Rertz Kárdinál is megjegyezte vólt, hogy a' Népzendülések magoktól alább hagynak a' déli órákon. A' *Betsület-vadászat* és *Uralkodásra vágyás* is sokszor nem egyéb, mint Gyomorbetegség. A' Spártaiak fekete leveise az emberek minden közönséges nyavalyájin segített, 's mind azon bajokon, mellyekbe más Birodalmak kinlódnak 's elhalnak! — A' Rumford leveise is ilyen szükségben segítő eszközül szolgált. Hát ha még fekete lett volna!

Bíztat a' Remény, hogy a' Maradék bohóságaink örökébe legalább tsak cum beneficio juris et inventarii lépend be! —

Egy fő-fő gyengeség az az emberben, hogy mindent maga akar ált élni, a' *Jövendő* pedig egy olly szántó föld, mellyet mivelni kevesen akarnak. A' pór ember azért ültet fát, hogy egykor árnyéka alatt magát kipihenhesse!

Tedd a' hasadat Isteneddé, akkor fejedből is olly kéményt tsinálsz, melly örökké gőzölend!

A' Nagyravágyó szemei előtt mindég egy férget kellene tartani; 's ez által értésére adni, hogy azokat ne feledje, mellyek őt és vele minden projectumait majd egykor felfalják. —

Azok a' bolondok, kik kedveseikért meghalnak, koránt sem a' legnagyobb bolondok!

A' nagy ember Irigyeit tsak egyedül az ő halála —
ez az egyetlen egy mód — engesztelheti meg!

A' kiseded ha árkot lát maga előtt, 's a' gyermek
ha egy keskeny sírt pillanta meg, kétségbe esik; mel-
lyet a' férjfi mosolyogva lép ált! Így van a' dolog a' kép-
zelt akadályokkal 's lehetetlenségekkel is!

Ha a' gazemberek fel érnék észszel azt, hogy mi-
módon lehetne öszszetartaniok, úgy, hogy magokat
ismét egymás közt soha meg ne lopják, ugyan rosz-
szúl állna ám a' világ dolga!

Az erős characterű 's okos emberekkel úgy va-
gyunk, mint az agg tölgyekkel; jó időben senki sem
ügyel rájok: de ha a' nap ságára éget, vagy záporoső
kerekedik, mindenki siet magát alájok vonni.

A' jó Tanáts olly teher, mellyet ritka váll erős el-
birni.

Rejtsd el titkodat attól, ki feleségének minden tit-
kot ki tálal. Vannak olly dolgok mellyeket az aszszo-
nyok, természeti gyengeség 's félelemből, már tsupán
tsak viseletek által is kéntelenek elárúlni.

A' ki a' Hivatalokban 's a' *Schach* játékban nem
gondolva vetelkedőjével, tsak egyedül a' maga általte-
endő lépésein törődik, az bizonyosan elveszti a' játékot.

Chamfort így szöll: Az emberek, szükség hogy a'
fő által kormányoztassanak! Jó szívünkel egy schach-
játékot sem nyerünk meg soha!

—————v.

Miért neveztetnek a' sasok villámhordóknak?

Tudjuk, hogy a' Rómaiaknál, 's a' Görögöknél a'
sas volt az a' madár, melly Jupiter mellett ült, meny-
követ tartván körmei közt. 'S ezért dörgő madár-
nak vagy villámhordónak is neveztek. Most ezen el-

nevezés, eredetére könnyen rá akadunk. Mindennek van oka a' világon, 's annak is kellett lenni, hogy a' villámló és dörgő hatalom kijelentésére épen ezt a' madarat ültették a' nagy isten mellé. A' mi időnkben vétetett észre, hogy a' levegő felsőbb része legtöbb villánnal (materia electrica) van elegyítve, 's hogy az az anyag, mellytől az electricitás minden hatási, erednek, mindenkor tsútsos tárgyak után vonszódik. Továbbá azt is tudjuk, hogy estve sokszor, mikor a' sasok igen fennt lebegnek, a' levegőben, azt orrok előtt láng lobbok látszatnak világítani, 's tsútsok az orrok hegye felé van fordítva. A' Rómaiak, kik igenis vigyáztak a' madarak repülésére ezt szint olly jól látták mint mi, de meg nem magyarázhatták; 's minthogy sűgár, tűz, 's villám vala a' mit láttak, annak az Istenektől kellett erednie. A' sas leve tehát így az a' madár, melly Jupiternek mennyköveket hordott.

Pinkay.

Hadvezéri rövid tüzelés!

Napoleon rövideden de hathatósan így szólla hadaihoz Égyiptomban a' piramisok mellett adott ütközet előtt: „Frantziák, — ekkor a' piramisokra mutat — gondoljátok meg, hogy ezen emlékek tsútsairól 4000 esztendő néz le reánk.“

Pinkay.

E m l é k e z e t.

Mi az, a' mi a' Távollét
 Bús térén, a' hajdani Lét'
 Szép körében ált ölel:
 Midőn a' setét szirt között
 Robbant hangba meg ütközött
 Vándor fél holtan dől el?

Vagy midőn a' könnyezetlen
 Küzdő honni szerentsétlen,
 Vólt sajátí még meleg
 Tetemin a' már hamvá lett
 Vár gyász düledéke mellett
 Sirva, némán szédeleg!
 Mi az, ha a' szeretőnek
 Könnyei folyton folyt nőnek
 'S meghidegült érzeti
 Közt a' meszsze meszsze túlsó
 Határokön eljajdúl, 's óh!
 Kebelét melengeti?
 Azoknak kik a' Hazának
 Hajdan önként áldozának,
 'S a' borzasztó sir siket
 Hantján a' hartz láng körébe
 Száltak a' sors ellenébe'
 Koszorút vallyon mi köt?
 Vagy midőn távol a' rokon
 Szivektől kül határokön
 Andalg a' számkivetett:
 Egy puszta Rom elragadja
 Érzetét, 's ott méléz! mi a'?
 Az édes emlékezet!!

Kunch L.

R e j t e t t s z ó.

Kétfejűnek ha veszel: mind a' három tagom ölhet.
 Hármas főt szabol? úgy két elsőm a' maga helyén
 Hogy mi legyen? végsőm meg mondja, 's az újj magyar érti.
 Hogy ha eső esik: úgy sietél ki találai egészen,
 Mert hamar eltűnök, 's nyomomat sem láthatod osztán.

Megfejtés: a' LII Szám. Igenis: *Nevetés.*